

REINAERT DE VOS

Luc Cielen

Theaterbewerking geschreven in opdracht van
Theatergroep Klapstuk Haarlem
p/a
Lieve Hanssen
Robert Kochlaan 618
2035 BV Haarlem

REINAERT DE VOS

Luc Cielen

		Treden op in scènes →								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Koning Nobel	leeuw	x				x	x	x		x
Koningin	leeuwin	x				x	x	x		x
Reinaert	vos		x	x	x	x	x	x	x	
Hermelien	vos				x				x	
Isegrim	wolf	x				x		x		x
Tybert	kater	x		x		x		x		
Panser	bever	x								
Courtois	hond (poedel)	x				x				
Bruin	beer	x	x			x		x		x
Grimbert	das	x			x	x				
Cuwaert	haas	x					x		x	
Cantecleer	haan	x				x				
Lampert	timmerman		x							
	pastoor			x						
Firapeel	luipaard					x		x		x
Botsaert	aap					x		x		
Tiecelijn	raaf							x		
Belijn	ram							x	x	x

REINAERT DE VOS

Luc Cielen

1e scène: Het hof van koning Nobel

Marsmuziek

Koning Nobel en de koningin komen plechtig op. Zij nemen plaats op twee tronen die midden op het podium staan.

Na hen komen van verschillende zijden uit de coulissen de anderen: Isegrim de wolf, Courtois de hond, Tybert de kater, Cuwaert de haas, Panser de bever, Bruin de beer, Grimbert de das.

Isegrim   Koning Nobel,
Ik kom met mijn klacht bij u
want Reinaert heeft me zoveel leed berokkend
dat hij daarvoor moet boeten.

Nobel   Laat horen,
wat is je klacht?

Isegrim   Klacht?
Klachten, sire.
Die sluwe vos heeft mij zoveel aangedaan!
Te veel om op te sommen.

Nobel   Een voorbeeld, graag.

Isegrim   Bij het plassen heeft hij in de ogen van mijn welpjes gespat.
Nu zijn ze blind, sire, stekeblind!

Nobel   Nog meer?

Isegrim   Hij heeft mijn vrouw Hersinde onteerd.
Haar verkracht!
Meer dan eens!

Courtois komt er plots tussen, terwijl Isegrim nog de laatste woorden spreekt.

Courtois   En van mij heeft hij een worst gestolen!
Die vos, sire mon roif,
moet gestraft!

Isegrim   Hangen moet ie!

Courtois   Aan de galg moet hij bengelen!

Tybert   O, o, Courtois,
niet overdrijven.
Die worst van jou was wel van mij.
Eerlijk gestolen bij de molenaar.
Koning Nobel zou jón

daarom moeten straffen!

Panser Ja, maar, 't is toch waar, Tybert,
Reinaert is een schurk,
een schavuit,
een schobbejak,
een schoelie!
Het is toch een schande
hoe hij ons allen schade berokkent.
Weet je nog hoe hij Cuwaert behandelde?
Kom, Cuwaert, laat je horen!

Cuwaert **Bevend van angst** Reinaert heeft me bijna doodgebeten.

Panser Je kunt de wonden in zijn hals nog zien, sire.
Laat eens zien aan de koning.

Cuwaert Moet dat?

Panser Komaan, laat zien!

Panser brengt Cuwaert (die beeft) vlak bij de koning. Nobel bekijkt de hals van Cuwaert.

Nobel Dit is ernstig.

Isegrim En daarom moet hij hangen, die vos!

Courtois C'est ça, mon roif.

Tybert Liever vandaag dan morgen!

Isegrim Hangen moet ie!

Grimbert Niet zo snel, heren.
En jij, Isegrim,
Heb jij mijn oom Reinaert nooit bedot?

Isegrim Ik?

Grimbert Jij, ja.

Isegrim Waag het niet... **GRRR gromt en kijkt Grimbert boos aan**

Grimbert Ben je het vergeten van die vis?

Isegrim **GRRR wordt bozer en gromt harder**

Grimbert Het was toch Reinaert die de vis voor jullie beiden

van de viskar riste
met gevaar voor zijn eigen leven.
En wat deed jij?

Isegrim dreigend Grimbert ...

Grimbert Jij greep de vis, vrat hem op
en je riep:
Smul jij maar van de graten!

Isegrim valt Grimbert aan. Leugens!
Leugens en nog eens leugens!

Nobel Stilte!

Grimbert uitdagend En je vrouw Hersinde.
Verkracht, zei je?
Verliefd, ja, dát was ze,
Verliefd op Reinaert!

Isegrim valt Grimbert opnieuw aan. Ze rollen al vechtend over de grond.
Zwijg, leugenaar!

Nobel Stilte! Stilte! Stilte!

Grimbert Ach, mijn arme oom Reinaert.
Iedereen beschuldigt en belastert hem.
Net nu hij zijn leven heeft gebeterd.
Het vlees heeft hij afgezworen,
en is nu vegetariër.
Hij bedelt langs de straten
en leeft van wat hij als aalmoes krijgt.
Mijn arme oom.

Bij de laatste woorden van Grimbert weerklinkt hanengekraai en treurmuziek. Cantecleer komt op, achter hem twee hanen die een draagbaar dragen met erop een onthoofde kip. Allen kijken naar Cantecleer en zijn gevolg.

Isegrim Cantecleer!
Wat is er gebeurd?

Cantecleer Reinaert, ...

Tybert Vertel, Cantecleer,
Zeg het aan de koning.
Wat heeft Reinaert gedaan?

Isegrim Het was te verwachten

Courtois   Sire, mon roif...

Nobel   Zwijg!
Cantecleer, vertel op.
Waarom deze passie?

Cantecleer   Reinaert, sire,
kwam als kluizenaar.
Hij beloofde af te zien van dierlijk voedsel
hij zou voortaan alleen nog vegetarisch eten.
Ik was zo blij,
En liet meteen mijn kippen in het weiland vrij.
Maar die snode vos kwam terug
en roofde mijn lieve dochter Coppe.
De honden hebben hem nog verjaagd,
maar te laat:
daar lag mijn Coppe,
zonder kop *snikt*
dood. *snikt*

Nobel   *tegen Grimbert*
Uw oom had toch het vlees afgezworen, zei je?

Tegen Cantecleer
Het leed is geschied.
We zullen haar een mooie rouwdienst geven.

Treurmuziek.

Koning Nobel en de koningin staan op, komen naar voren en leiden de rouwstoet. Na Nobel en de koningin komen Cantecleer en de hanen met de baar. Dan de anderen. De hoofden gebogen. Ze stappen in een wijde boog naar de achterzijde van het podium. Daar vormen ze een halve kring, die naar voren geopend is. De twee hanen leggen de kip in het graf (op de vloer van het podium). Allen gaan rond het graf en werpen wat zand (doen alsof) op het graf. Dan staan zij weer in de halve kring. Buigen het hoofd diep en zeggen samen:

Allen   Hier in d'aarde ligt hen Coppe,
ach, zij liet haar kop en krop en
leven tussen Reinaert's kaken.
Kakelen deed ze levensblij,
maar ze stierf hier in de mei.

Allen komen naar voren op het podium, staan naast elkaar, kijken recht in het publiek en spreken rechtstreeks tot het publiek met stevige stem.

Luistert allen, hoort ons klacht:
Reinaert heeft haar afgeslacht!

Isegrim springt uit de rij en roept:

Isegrim   En daarvoor moet hij boeten!

Nobel doet teken dat Isegrim moet zwijgen. Hij keert terug naar zijn troon. De koningin volgt. Allen staan nu rond de troon. Nobel zucht:

Nobel   Wat zullen we doen?

Isegrim is weer niet te houden en roept. Tybert roept bijna gelijktijdig, zodat de twee stemmen door elkaar klinken.

Isegrim   Ophangen!

Tybert   Hangen moet ie!

In tegenstelling tot Isegrim en Tybert blijft Nobel uiterst kalm.

Nobel   We zullen hem dagvaarden.
Hij moet voor het hof verschijnen.

Isegrim   Niet uitstellen, sire.
Hij moet nú verschijnen!

Nobel   Wie gaat hem halen?
Isegrim, jij?

Isegrim   Ik?
Neen, sire, ik blijf aan je zijde.

Nobel   Bruin de beer?

Isegrim   Ja, laat Bruin maar gaan
die laat zich niet vangen
door Reinaert's listen.

Nobel   Bruin, kniel voor je koning.
Jij wordt mijn afgezant.
Breng Reinaert voor mijn troon.
Maar laat je niet door hem bedriegen.

Bruin   Ik ken zijn sluwe vossenstreken wel.
Vrees niet, koning,
straks staat hij voor uw troon.

Bruin af.

Ernstige muziek.

Nobel en zijn vrouw staan op en gaan weg, de anderen volgen in verschillende richtingen.

2e scène. Eerste dagvaarding.

Het podium is (vanuit de zaal gezien) in een linker en een rechter deel verdeeld (bijvoorbeeld door vooraan op het podium een klein hekje te zetten). Links (vanuit de zaal gezien) 'is côté jardin (CJ), rechts is côté cour (CC). Achteraan op het podium ligt een enorme boomstam.

In côté jardin ligt Reinaert te slapen.

Bruin de beer komt op aan côté cour.

Bruin   Reinaert!
                              Hij wacht. geen antwoord. Reinaert beweegt niet.
                              Reinaert, ben je daar?

Reinaert wordt wakker, springt op maar zegt nog niets. Hij luistert naar de woorden van Bruin.

Reinaert, je moet dadelijk
met mij meekomen.
Koning Nobel verwacht je aan het hof.
Hij wil rechtspreken
over je vileine streken.
Als je niet meekomt
zal hij je radbraken!

Reinaert springt op en kijkt in de richting van Bruin, maar zonder hem rechtstreeks aan te kijken.

Reinaert   doet alsof hij verbaasd is. Wie is daar?
                              Ach, ben jij het, Bruin?

Bruin   Wie anders?

Reinaert   Arme Bruin,
                              kom jij helemaal tot hier gelopen?

Bruin   Ja natuurlijk, wat dacht je dan?

Reinaert   Dat had je niet moeten doen, Bruin.
                              Ik was net van plan
                              om naar het hof te komen.

Bruin   Kom dan.

Reinaert   Met pijn in de stem. Even geduld, Bruin.
                              Zodra mijn krampen over zijn
                              kom ik eraan.

Bruin   Krampen, zeg je?

Reinaert   Ja, hevige buikkrampen.

Bruin   Buikkrampen?

Hoe kom je daar nu aan, Reinaert?

Reinaert   **Houdt de handen op de buik.** Oei, au,
weer zo'n kramp!
Dat komt door de honing!

Bruin   Honing?
Daar krijg je toch geen krampen van?
Dat is het lekkerste en gezondste dat ik ken.

Reinaert   Niet voor mij.
Maar ik vond niets anders om te eten.

Bruin   Zeg, Reinaert,
waar vond jij die honing?

Reinaert   In een boomstam.
Plooit dubbel van de pijn. Oei, oei, au, au!

Bruin   Die honing zou ik wel lusten.
Als je mij zegt waar ik hem kan vinden,
zal ik een goed woordje voor je doen
bij de koning.

Reinaert   Wil jij die honing hebben?

Bruin   Zeker en vast
en wel nu meteen.

Reinaert   Maar er is teveel voor één beer.
Je zul je te barsten eten.

Bruin   Nee hoor, ik kan wel honing eten voor tien.

Reinaert   Nou, nou...

Bruin   Echt waar.
Als je mij nú toont waar die honing is,
dan zal ik voor je pleiten
als de beste advocaat.

Reinaert   Als het zo zit,
komaan dan.
Volg me.

Reinaert is opeens weer springlevend. Hij loopt met een omweg naar Bruin. Samen gaan ze op stap. Reinaert loopt wat sneller dan Bruin. Bruin stopt en geeft aan dat hij moe is. Hij gaat liggen.

Bruin Is het nog ver?

Reinaert die een weinig voorop liep, komt terug bij Bruin. Hij wijst naar de achterkant van het podium (waar de boomstam ligt).

Reinaert Kijk, daar bij het huis van Lampert, de timmerman.
Je kunt de boomstam zien liggen,
barstensvol honing.

Bruin springt op en rent in de richting door Reinaert aangewezen.

Bruin Ik kan niet wachten,
ik ren erheen!

Bruin komt bij de boomstam en buigt voorover, rug naar het publiek.

Reinaert Laat het je smaken, Bruin.
Steek je kop er maar helemaal in.
En smullen maar!

Reinaert geeft Bruin een duw in de rug.

Bruin Au, au,
Ik zit vast,
Help, help, help!

Reinaert rent naar de voorzijde van het podium côté jardin. Aan de overkant van het podium komt Lampert uit de coulissen met een grote bijl (haks) op de schouder. Hij blijft verbaasd staan terwijl de beer om hulp roept. Dan roept hij zelf over het roepen van Bruin heen en wenkt naar de coulissen (links en rechts) waar anderen staan te wachten.

Lampert Een beer! Een beer!
Hij zit vast in de boom.
Hij gaat ervan lusten!

Lampert, gevolgd door mannen en vrouwen (alle spelers die beschikbaar zijn). Allen hebben een of ander attribuut om mee te slaan en doen alsof ze Bruin een pak rammel geven.

Bruin Au, au, au!

Reinaert die vooraan op het podium toekijkt, lacht en roept boven het tumult uit.

Reinaert Wat is er Bruin?
Is de honing je niet gekomen?
Heb je krampen?
Arme Bruin!
Hahaha!

Bruin rukt zich los, werpt zich tussen zijn belagers. Enkelen vallen neer. Bruin rent hals over kop, struikelend en vallend en rollend weg en verdwijnt tussen de coulissen côté cour. De anderen verdwijnen in de richting vanwaar ze gekomen zijn.

3e scène. Tweede dagvaarding.

Achteraan is het podium in twee verdeeld met een wand met onderaan een opening, groot genoeg om iemand door te laten kruipen. Vlak achter de opening (côté jardin) hangt een touw met een lus. De lusopening is minstens even groot als het gat in de wand. De lus is zo gemaakt dat ze niet dichtgetrokken kan worden.

Reinaert is alleen op het podium. Hij ligt vooraan côté jardin opgerold, hoofd op de armen. Doet alsof hij slaapt. Tybert komt uit de coulissen côté cour. Hij komt naar Reinaert.

Tybert   Een goede avond, neef Reinaert.

Reinaert licht even de kop op, kijkt Tybert aan, maar blijft liggen.

Reinaert   Ook een goeie avond, neef Tybert.
Welk goed nieuws brengt jou hier?

Reinaert legt zich weer gemakkelijk, hoofd weer op de armen.

Tybert   Goed nieuws?
Niet voor jou.
Koning Nobel is in alle staten
om wat je Bruin hebt aangedaan.
Ik kom je halen
om met mij mee naar het hof te gaan.

Reinaert veert op. Legt handen op de schouders van Tybert, kijkt hem in de ogen.

Reinaert   Nu? Vanavond?

Tybert   Ja, nu direct.

Reinaert neemt wat afstand van Tybert. Denkt na.

Reinaert   Maar het wordt al donker.

Tybert   Kom, Reinaert, maak je klaar.
Het is volle maan,
we kunnen best zien waar we lopen.

Reinaert neemt Tybert weer vertrouwelijk vast.

Reinaert   Maar het wemelt van de struikrovers.
Ik laat me niet graag beroven.
Toe, Tybert,
Blijf vannacht hier,
morgenvroeg ga ik met je mee.

Tybert   Goed,
maar wat zal ik vanavond eten?

Reinaert denkt even na.

Reinaert   Ik heb nog wat honing.

Tybert   Daar ben ik niet zo dol op.
Heb je soms niet ergens een vette muis?
Daarmee zou ik mijn honger wel kunnen stillen.

Reinaert reageert verheugd.

Reinaert   Een muis, zeg je?
Lust jij muizen?
Is dat spek naar jouw bek?

Tybert is in de wolken.

Tybert   Dat lust ik het meest van al.

Reinaert   Dan weet ik wel raad.

Tybert   O ja?

Reinaert   In de schuur van de pastoor
krioelt het van de muizen.
Een echte muizenplaag!

Tybert   Breng me erheen, Reinaert,
en ik zal je eeuwig dankbaar zijn.
Zo'n festijn wil ik niet missen!

Reinaert   Kom maar mee, Tybert,
ik zal het je tonen.

Reinaert legt kameraadschappelijk zijn hand op de schouder van Tybert.

Stil, we zijn er.
Ik hoor de muizen al piepen.

Ze komen midden achteraan op het podium, côté cour ten opzichte van de wand.

Kruip hier door dat gat, Tybert.

Tybert   Door dat gat?
Is dat wel veilig?

Reinaert   Ik heb het zelf gemaakt.
Zo veilig als wat.

Tybert knielt voor de opening, maar aarzelt. Krabbelt achteruit.

Tybert   mmmm....

Reinaert   Je hebt toch geen schrik?
Ben je bang van muizen?
Toe, kruip erin.
Ik houd de wacht.

Tybert kruipt door de opening, steekt zijn hoofd door de lus.

Tybert   Ai, au, Oei,
een strik !!
Ik zit vast,
help, Reinaert !!

De pastoor komt toegelopen, komt uit de coulissen côté jardin. Na hem komen anderen ook toegelopen terwijl de pastoor roept. Ze gaan Tybert met alle mogelijke gerief te lijf.

Pastoor   Daar zit de kippendief!
Sla erop los!

Reinaert staat vooraan op het podium côté cour en roept boven het tumult uit.

Reinaert   O Tybert,
Zijn ze lekker?
Zing jij altijd zo mooi bij het eten?
Hahaha.

Tybert rukt zich los en verdwijnt hals over kop in de coulissen. De anderen verdwijnen vanwaar ze gekomen zijn.

4e scène. Derde dagvaarding.

Reinaert en Hermelien liggen dicht bij elkaar vooraan op het podium côté jardin. Nu en dan kijkt Hermelien op, legt de kop dan weer neer. Dan ziet zij plots Grimbert.

Grimbert komt op uit de coulissen côté cour.

Hermelien staat op, tikt Reinaert aan, die ook opstaat.

Hermelien omhelst en kust Grimbert.

Hermelien   Oom Grimbert!

Reinaert kust Grimbert.

Reinaert   Dag oom,
                         blij je nog eens te zien.

Grimbert   Reinaert,
                         ik heb geen reden om blij te zijn.
                         Koning Nobel stuurt me
                         om je te halen.
                         Kom naar het hof en verdedig je.

Reinaert   Ik zal wel gaan.
                         Straks of morgen.

Grimbert   Als je nú niet onmiddellijk meegaat
                         laat Nobel je huis met de grond gelijk maken.
                         Je vrouw, je kinderen en jijzelf
                         zullen voer voor de wormen zijn.

Reinaert   Bespaar me de details,
                         ik ga al mee.

Hermelien   Laat je niet doen,
                         verdedig je als de slimste advocaat.
                         De kinderen hebben je nodig.
                         Vaarwel!

Hermelien en Reinaert omhelzen elkaar innig en lang. Hermelien huilt. Dan kust zij Grimbert en gaat af. Grimbert en Reinaert trekken over het podium, komen dan vooraan midden, blijven daar staan. Grimbert spreekt streng tegen Reinaert. Reinaert is onderdanig en laat echte spijt zien.

Grimbert   Vertel nu maar eens Reinaert,
                         heb jij Tybert zo te schande gemaakt?

Reinaert   Ja, het spijt me.

Grimbert   En Bruin een pak ransel laten geven?

Reinaert   Ja, het spijt me.

Grimbert   En Isegrim in de val gelokt?
Reinaert   Ja, het spijt me.
Grimbert   En Cuwaert bij de keel gegrepen?
Reinaert   Ja, het spijt me.
Grimbert   En Coppe onthoofd?
Reinaert   Ja, het spijt me, het spijt me, het spijt me.
Ik zal het nooit meer doen.
Knielt neer
Vergeef het me.

Grimbert   *Legt een hand op de kop van Reinaert.*
Je zonden zijn je vergeven.
Maar gedaan is 't nu
Met roven en moorden!

Reinaert   Ja, oom.

Reinaert knikt ja en staat op.

Reinaert en Grimbert verdwijnen achteraan het podium in de coulissen côté cour.

Marsmuziek (andere dan bij de aanvang van het stuk) begint zacht te klinken

Net voor ze in de coulissen verdwijnen, draait Reinaert zich om voor een vette haan (onzichtbaar). Hij wil er direct achteraan gaan

Reinaert   Daar, een vette haan.

Grimbert grijpt Reinaert vast.

Grimbert   Wat had je beloofd?

Reinaert moet tegen zijn zin mee met Grimbert. Ze verdwijnen.

De marsmuziek klinkt nu luid.

5e scène: Veroordeling

De tronen staan op het podium.

Marsmuziek (zelfde als bij de aanvang van het stuk)

Koning Nobel en de koningin nemen plaats op de tronen.

Alle andere dieren - behalve Reinaert en Grimbert - verzamelen zich rondom de koning en de koningin. Ze spreken gedempt onder elkaar. De tekst mag niet verstaanbaar zijn. Best gebruikt ieder door elkaar het woord 'rabarber'.

Als Reinaert en Grimbert aankomen, kijken de dieren zijwaarts, zodat Reinaert voor de troon kan komen. Grimbert leidt Reinaert tot voor de troon van de koning. Hij knielt en mengt zich tussen de andere dieren. Reinaert staat fier rechtop vooraan midden podium en kijkt Nobel zijwaarts aan. Als hij begint te spreken knielt hij even, maar staat onmiddellijk weer op. Voor de koningin maakt hij een sierlijke buiging. De koningin laat zien dat ze geveleid is.

Reinaert   Koning, hier staat uw trouwste onderdaan.
De dieren reageren verontwaardigd met een luider en onverstaanbaar rabarber.
Ik smeek God, de allerhoogste,
dat hij je gezondheid en een lang leve moge geven. Afkeurend rabarber

Nobel   Genoeg gevelei, Reinaert,
laat horen wat je te zeggen hebt. Instemmend rabarber

Reinaert   Ik ben eerlijk en onderdanig, sire.
'k Heb steeds jouw wet nageleefd. Ongelovig rabarber
Maar ik zie hier velen,
die u bedriegen rumoerig rabarber dat luider wordt.
die u beliegen rabarber wordt nog luider
die veinzen. rabarber nog luider
Hij kijkt de omstaanders aan
Het zijn laffe kwezels protesterend rabarber
kwakers zijn het en stomme ezels! Oorverdovend woest rabarber
Hij heft zijn hand hoog op en roept luid:
Zij zullen branden in de hel! Geweldig protestrabarber.

Nobel   Genoeg gepreekt, jij loze vos!
Firapeel, lees de beschuldiging voor!

Firapeel   De vos,
Reinaert genaamd,
heeft de koninklijke gezanten
verwond en schade toegebracht.

Courtois, Cantecleer en Isegrim komen er plots tussen, een beetje door elkaar roepend.

Courtois   En mijn worst gestolen!

Cantecleer   Mijn kippen geroofd!

Isegrim   Mijn vrouw verkracht!

Alle dieren verdringen zich rond de troon en roepen door elkaar rabarber.

Nobel   Zwijgt!
Firapeel zal al jullie klachten aanhoren.
En jij, Botsaert moet alles notuleren.

Firapeel/Botsaert   Zoals u beveelt, sire.

Reinaert en Grimbert komen heel plechtig en trots, fier op hun taak, dicht bij Nobel en de koningin staan terwijl Firapeel (luipaard) en Botsaert (aap) naar voren op het podium komen.

Firapeel   Laat uw klachten horen!

Botsaert   En ik zal ze notuleren!

Alle dieren verdringen zich om Firapeel en Botsaert. Firapeel steekt de armen in de lucht. Botsaert zwaait met de papieren waarop hij moet notuleren. De andere dieren verdringen zich om hen en spreken door elkaar (rabarber). Firapeel en Botsaert proberen wat orde te scheppen, maar slagen er niet in. Dan gaan Firapeel en Botsaert op het podium vooraan links (côté jardin), maar alle dieren volgen en spreken door elkaar. Zo trekken ze in wanorde langs alle hoeken van het podium tot ze weer vooraan komen. Dan is het genoeg voor Nobel en treedt hij streng op.

Nobel   Orde moet hier zijn!

De dieren schrikken en verspreiden zich aan weerszijden van het podium en luisteren naar Nobel.

Laat mij uw vonnis horen!

Botsaert en Firapeel komen uit de groep naar voren.

Firapeel   Lees voor, Botsaert.

Botsaert houdt de papieren kriskras door elkaar, sommige recht, andere ondersteboven. Alles vol gekrabbeld met grote letters en doorhalen.

Botsaert   Alle dieren, groot en klein,
deden hun beklag.
Niemand werd door Reinaert gespaard.

Firapeel stapt naar voren. Het wordt muisstil, iedereen wacht in spanning af. Op de achtergrond muziek die de spanning verhoogt.

Firapeel   Het vonnis luidt: **hij wacht, houdt de spanning erin.**
De vos moet hangen!

Alle dieren nemen tezamen de uitspraak over en scanderen:

Dieren   **DE VOS MOET HANGEN!**
DE VOS MOET HANGEN! Herhalen....

Reinaert staat tamelijk vooraan op het podium (bij voorkeur côté jardin). Grimbert komt naar hem toe, omhelst hem.

Grimbert   Arme Reinaert, trotse neef.
                          Dat het zover moet komen...
                          Dit wil ik niet meemaken.
                          Vaarwel!

Grimbert omhelst Reinaert en verlaat het podium met gebogen hoofd.

Nobel   Bruin!
                          Isegrim!
                          Maak nu voort,
                          de vos moet hangen vóór de zon ondergaat.
                          Maak de galg klaar!

Isegrim   Er staat een galg hier vlakbij.
                          We zullen die gebruiken.

Tybert   Maar we hebben geen touw!

Bruin   Loop, Tybert,
                          haast je.
                          Haal een touw, vlug!

Tybert verdwijnt snel.

Isegrim spreekt tegen Hersinde en Belijn.

Isegrim   Houdt hem vast,
                          laat hem niet lopen,
                          of je zult het met je leven bekopen!

Hersinde en Belijn grijpen Reinaert vast. Reinaert verzet zich. Isegrim zegt tegen Courtois

                          Als hij zich tracht los te rukken,
                          pak hem dan
                          en bijt waar je maar bijten kunt!

Courtois blaft naar Reinaert en wil hem bijten. Maar Reinaert schopt naar Courtois.

Nobel   Schiet op, heren,
                          De zon gaat bijna onder!

Isegrim/Bruin   sissen tegen Reinaert. Hangen zul je, schurk!

Isegrim en Bruin vertrekken.

Nobel   Breng de vos naar de galg!

Reinaert   Koning Nobel,
                          Wacht nog even.
                          Mag ik eerst aan allen hier
                          vertellen wat ik heb misdaan?
                          Ik wil graag met een zuiver geweten
                          naar de hemel gaan.

Nobel   Goed, vertel!

Reinaert kijkt iedereen aan en wacht even.

Reinaert   Ik heb jullie allen,
                          veel misdaan.
                          Maar dat is nu eenmaal vossenaard.
                          Zoals jullie ook naar jullie aard leven.
                          Isegrim,
                          die de galg nu voor mij plant,
                          heeft mij - naar wolvenaard - nog méér kwaad gedaan!
                          Mij het eten uit de bek geroofd!
                          Gelukkig bezit ik een grote schat,
                          zodat ik nooit om eten verlegen zat.

Koningin   Tegen Nobel: Schat, hoor je dat:
                          een schat!

Nobel   Vanwaar kwam die schat?

Reinaert   onderdanig Die had ik gestolen.

Koningin   Gestolen?

Reinaert   Ja, en had ik ze niet gestolen
                          dan was u, koning, door moord
                          om het leven gekomen.

Koningin   O! Ach! Wee ons!
                          Wat vertel je nu, Reinaert?
                          Is dat echt?
                          O, o o ...

De koningin valt in zwijm, enkele dieren komen toegesneld en ondersteunen haar.
Andere dieren wuiven haar frisse lucht toe en brengen haar weg.
Nobel volgt en na hem alle andere dieren.
Reinaert blijft alleen achter op het podium.

6e scène: de samenzwering

Reinaert staat vooraan op het podium en spreekt samenzweerderig tot het publiek.

Reinaert   Nu zal ik hen eens mores leren,
die mij aan de galg hebben gepraat.
Stap voor stap zal ik nu doen
Wat ik vannacht
Met sluwe vossenzin
Heb uitgedacht!

Nobel en de koning komen op.

Koningin   *flemend*: Vertel ons de waarheid, Reinaert.

Nobel   Ja, laat horen.
Hoe kom jij aan die schat?

Reinaert   Mijn vader had die lang geleden gevonden.
Maar nu hij rijk was,
wilde hij ook macht.
Dus stuurde hij Tybert naar de Ardennen
om Bruin te vragen koning te worden
van heel Vlaanderen.
Op een avond, niet ver van Gent,
ontmoetten zij elkaar in het geheim;
mijn vader,
Isegrim,
Bruin,
Tybert,
en zelfs oom Grimbert waren er bij.
Zij zwoeren u te doden
en Bruin tot koning te kronen.
Toen dronken zij op hun succes.

Grimbert, een beetje zat,
verklapte het aan mijn vrouwtje Hermelien.

Sire,
ik ken u als de beste van alle dieren.
U mocht niets overkomen.

Dus dacht ik:
als ik die schat roof,
zal de moord niet doorgaan.

Terwijl mijn vader
Een leger verzamelde

vond ik de schat
en verborg ze op een plek
die ik alleen nu ken.

Koningin *bewonderend* O Reinaert, wat heb jij dat goed gedaan.

Nobel Zwijg, vrouw. *De koningin draait zich mokkend om.*
Reinaert, vertel verder.

Reinaert Toen mijn vader naar zijn hol terugkeerde,
was de schat verdwenen,
en daarmee ook zijn middelen
om u, sire, van de troon te stoten.

Nobel Wat deed hij toen?

Reinaert Hij heeft zich uit wanhoop
opgehangen.
Daarmee was het complot verijdeld,
dankzij mij!

Koningin *klapt enthousiast in de handen.* Dat heb jij goed gedaan, Reinaert, bravo!

Nobel en de koningin komen nu dichterbij Reinaert en spreken hem vertrouwelijk toe. Helemaal vooraan midden op het podium.

Nobel Het zou goed zijn, Reinaert,
ons te zeggen waar die schat zich bevindt.

Koningin *opgewonden van spanning.* Ja, dat wil ik ook wel weten.

Reinaert Ik ben niet dwaas.
Waarom zou ik die schat geven aan een koning
die mij laat opknopen?

Koningin *neemt Reinaert apart en spreekt vertrouwelijk.* Als je ons die schat wijst,
Zal ik een goed woordje voor je doen bij de koning.
Met kleine gebaren maakt ze hem duidelijk dat hij niet zal gehangen worden.

Reinaert Mag ik daar op vertrouwen?

Koningin Zeker weten!
Jajajajaja.

De koningin huppelt naar Nobel, neemt hem bij de arm en samen verwijderen zij zich van Reinaert. Ze staan vooraan op het podium côté cour.

Scha-at, als jij Reinaert zijn zonden vergeeft,

zal hij ons de schat wijzen.

Nobel Moet ik dat geloven?

Koningin Maar schat, je hebt toch gehoord hoe hij jou beschermd heeft.
Hij heeft zijn leven gebeterd.
Geloof me maar.

Nobel spreekt nu luider en plechtiger

Nobel Vrouw, ik ga voort op jouw intuïtie
en zal Reinaert vergeving schenken...
Wacht even
Áls hij ons de schat bezorgt.

De koningin draait van puur plezier even in het rond. Nobel neemt haar geïrriteerd bij de arm en samen keren zij terug naar Reinaert.

Nobel Zweer je me trouw?

Reinaert Dat doe ik. Hij steekt twee vingers omhoog als teken van trouw

Koningin met een begerige knipoog naar Reinaert En de schat?

Reinaert En ik zweer dat ik u de schat wijs.

Nobel Dan schenk ik je met deze
vergeving voor al je zonden.

Nobel omhelst Reinaert; daarna omhelst ook de koningin Reinaert, met meer enthousiasme dan de koning.

Reinaert De schat ligt verborgen in Hulsterloo.
bij een bron.
Die heet Kriekenput.

Koningin op verschillende toonhoogten Kriekenput? Kriekenput? Kriekenput?

Nobel Wrijft peinzend over zijn kin. Kriekenput? Dat klinkt verzonnen.

Reinaert Geloof u me niet?

Nobel Ik heb al wel eens horen spreken
Over Londen en Parijs.

Koningin wegdromend in vervoering. O, Parijs ...

Nobel En van Keulen heb ik ook al eens gehoord.
Maar van Kriekenput?

Neen.
Is het ver van hier?

Reinaert   Sire, u ontgoochelt me.
                  Ik ben eerlijk
                  en u maakt me verdacht.
                  Maar wacht...

Reinaert loopt naar de coulissen (côté cour) en roept.

Cuwaert!
Cuwaert, kom eens snel!

Cuwaert komt op, bibberend en bevend van schrik.

Sta daar niet zo te rillen.
Je hebt het toch niet koud?
Of ben je bang,
komaan,
vertel eens aan je koning
of de Kriekenput bestaat.

Cuwaert twijfelt, wil weer wegglijpen. Maar Reinaert neemt hem bij de arm en brengt hem voor de koning.

Cuwaert   stotterend. Sire, de Kriekenput?

Nobel   Ja, de Kriekenput!
                  Waar is dat?

Cuwaert   stotterend In het woud, sire,
                  in het woud van Hulsterloo.
                  Sire, toen ik klein was
                  en kou en honger leed,
                  ben ik daar eens verdwaald
                  en ...

Reinaert onderbreekt Cuwaert.

Reinaert   ‘t Is al goed, Cuwaert,
                  Nobel heeft je niet meer nodig.

Cuwaert trekt zich terug, achterwaarts gaand, buigend en knikkend.

Nobel   Nu, Reinaert,
                  eis ik dat je met ons meegaat
                  naar die Kriekenput,
                  naar de schat.

Reinaert   Dat wil ik wel doen, sire,
Maar ...

Nobel   *geënerveerd.* Maar? Maar?
Maar wat?

Reinaert   Wel, sire, het zit zo.
Ik ben in de ban van de kerk.

Koningin   *met verbazing, maar ook met bewondering* Niet waar, Reinaert,
Ben jij in de ban?

Reinaert   Helaas wel.
En het past niet dat een koning
op reis gaat met iemand die in de ban is.

Koningin   O nee, vreselijk,
dat mag niet!
Maar wat ga jij doen, Reinaert?

Reinaert   Ik vertrek morgen naar Rome,
op bedevaart
om verlost te worden van die ban.

Nobel   Dan moet Cuwaert
maar met ons meegaan.
En jij, Reinaert,
ga naar Rome.
Verlost van al je zonden,
kom je hier terug
als rechtschape onderdaan!

Allen gaan weg.

7e scène:

Op de plaats waar de tronen stonden is nu een estrade.

Passende muziek voor de plechtige intrede van de koning. Liefst andere muziek dan bij aanvang en slot van het stuk.

Nobel en de koningin komen op.

De andere dieren, behalve **Isegrim, Bruin, Tybert** en **Grimbert**, volgen.

Nobel staat op de estrade, de koningin naast hem, zo mogelijk een trede lager.

Nobel   Firapeel, geef me mijn tekst!

Firapeel   Botsaert, geef de tekst!

Botsaert   Welke bedoelt u?

Firapeel   Het besluit van de koning.
Het vonnis!

Botsaert   O ja, ogenblikje.
Rommelt onhandig in zijn papieren. Neemt de gepaste tekst eruit, overhandigt die aan Firapeel.

Firapeel   overhandigt de tekst aan Nobel. Uw besluit, sire.

Nobel   leest voor van het blad Wij, koning Nobel,
schenken Reinaert,
omwille van zijn trouw aan ons,
de vrijheid!

Dieren   in stijgende verbazing en verwondering. rabarber, rabarber ....

De verwarring blijft voortduren. Raaf Tielcelijn maakt zich uit de menigte los en rent zo snel hij kan naar Isegrim, Tybert en Bruin.

Afhankelijk van de mogelijkheden van de zaal, bevinden Isegrim, Tybert en Bruin zich achteraan in de zaal en rent Tielcelijn door het middenpad naar hen toe. Zij komen dan ook langs hetzelfde pad naar het podium gelopen. Kan het niet achteraan in de zaal, dan bevinden Isegrim, Tybert en Bruin zich in de coulissen of op een andere plek waar ze niet zichtbaar zijn voor het publiek.

Tielcelijn   terwijl hij naar hen toeloopt Isegrim! Tybert! Bruin!
Buiten adem Reinaert is vrij !!!

Is/Tyb/Br   hoogst verbaasd en verrast Wat zeg je?
Vrij?

Tielcelijn   Nobel heeft hem de vrijheid geschonken!

Is/Tyb/Br   Je liegt, man!
Hoe kan dat nou!?

Isegrim en Bruin rennen naar het podium terwijl ze door elkaar roepen. Tybert en Tielcelijn komen pas later in stilte en mengen zich onder de andere dieren.

Isegrim buiten zinnen, woedend. Koning, weet u wel wat u doet?
Reinaert vrijlaten?
Na al wat ie misdaan heeft.
Roven, stelen, moorden, verkrachten !
Bent u wel een koning?

Koningin hysterisch Zie je wel, zie je wel!
Reinaert heeft gelijk!
Tegen Isegrim Jij treedt op tegen de koning!
Dat is hoogverraad! Hoogverraad!

Bruin Reinaert mag niet vrij!

Koningin buiten zichzelf van woede Hoogverraad!

Nobel Grijp hen!
Werp hen in de boeien!

Enkele dieren grijpen Bruin en Isegrim en houden hen vast.

Reinaert Sire,
Nu ik op bedevaart vertrek,
wil ik graag sterke schoenen.
Die van Isegrim lijken mij wel gepast
voor de lange reis.

Koningin Je hebt gelijk, Reinaert,
op je reis heb je stevig schoeisel nodig.

De koningin geeft een teken dat twee dieren de schoenen van Isegrim moeten uittrekken. Zij geven ze aan Reinaert.

En een pelgrimstas uit de vacht van Bruin
lijkt mij ook een goede zaak.

Nobel geeft een teken dat iemand een stuk huid van de beer moet snijden en als tas aan Reinaert moet geven.

Nobel Breng de gevangenen weg.
Sluit hen op
diep in het woud.

Isegrim God zal je daarvoor straffen, Reinaert!

Koningin wijst naar Reinaert Geef hem een pelgrimsstaf!

Courtois komt met een stok in de bek naar Reinaert; gedraagt zich als een hond die apporteert. De stok is te kort. Reinaert werpt hem weg, Courtois gaat er blaffend achteraan en verdwijnt in de coulissen. Komt even later terug met een te lange stok, waardoor hij overal blijft haperen en struikelt. Koning Nobel treedt dan op.

Nobel   Belijn, geef jouw staf aan Reinaert.
En geef hem de zegen.

Belijn   Maar, sire ...

Nobel   Geen gemaar.
Zegen hem!

Belijn   Maar ...

Nobel   Ik gebied je,
Zegen!

Belijn geeft tegen zijn zin zijn staf aan Reinaert.
Reinaert knielt.
Belijn geeft aarzelend de zegen en mompelt daarbij onverstanebare woorden.

Reinaert   Sire, buigt voor de koning
en u majesteit buigt voor de koningin
zal ik eeuwig dankbaar zijn.
Hij richt zich nu tot alle dieren
En jullie allen,
bidt samen met mij.

Allen knielen neer, vouwen de handen en mompelen een onverstaanbaar gebed. Dan staat Reinaert op, na hem alle anderen.

Nobel   Ga met Gods zegen!

Koningin   Vaarwel, Reinaert omhelst Reinaert met veel gevoel

Reinaert vertrekt. Nobel en de koningin blijven staan. De andere dieren volgen hem. Als Reinaert bij de zijkant (vooraan) van het podium is gekomen, blijft hij staan en richt zich tot de koning.

Reinaert   Sire,
laat Belijn en Cuwaert
een eind met me meegaan.

Nobel geeft een teken aan Belijn en Cuwaert, die dan met Reinaert verder trekken. Allen doen alsof ze bidden (zacht mompelend rabarber) en verlaten achter Reinaert, Belijn en Cuwaert het podium. Dan gaan ook Nobel en de koningin af.
Stilte.

8e scène: Cuwaert's dood

Religieuze muziek.

Het podium is met een hekje in twee verdeeld in een linker (côté jardin) en een rechter heft (côté cour)

In côté jardin zit Hermelien (vrouw van Reinaert) te huilen en te snikken. Zij zit vooraan op het podium. Handen voor het gezicht.

Hermelien   Ach, mijn lieve Reinaert,
wellicht ben je nu al gehangen.
Wie zal er nu voor onze kinderen zorgen,
net nu zij hun vader zo hard nodig hebben?
Reinaert, mijn Rein, mijn lieve Reintje...
Ik mis je...

Reinaert, Belijn en Cuwaert komen op in côté cour. Hermelien kijkt niet naar hen, maar zit met de handen voor het gezicht.

Reinaert   Belijn,
wil jij hier buiten blijven?
Maar zeg tegen Cuwaert
dat hij even mee naar binnen komt.
Hij is zo meelevend,
hij kan mijn Hermelientje troosten,
nu ik zo lang van huis zal zijn.

Cuwaert staat te beven van angst.

Belijn   Kom Cuwaert,
geen angst hebben.
Ga maar mee,
ik wacht hier wel.

Cuwaert   Ben je zeker ...

Belijn   Je ziet toch
dat Reinaert nu enkel nog
goede bedoelingen heeft.
Ga maar ...

Cuwaert   Toch ....

Belijn   Ga nu maar.

Cuwaert, nog bibberend, en Reinaert komen bij Hermelien. Hermelien springt verbaasd op.

Hermelien   Reinaert!
Jij leeft!!

Hermelien omhelst Reinaert.

Reinaert   O ja, zoals je ziet!
                          En zie eens wat die goede koning Nobel ons geeft.

Hermelien kijkt rond, niet wetend dat Cuwaert het bedoelde geschenk is.

Reinaert   Haas, vrouwtje, haas.
                          Tast toe!

Hermelien en Reinaert vallen Cuwaert aan, die wil nog vluchten, maar te laat. Hij valt neer vlak bij de coulissen (côté jardin). Terwijl hij sneuvelt roept hij.

Cuwaert   Belijn, help!
                          Help!!

Op het roepen van Cuwaert wordt Belijn aan de andere zijde van het podium alert, maar hij ziet niets, loopt ongerust heen en weer. Reinaert en Hermelien sleuren Cuwaert achter de coulissen.
Dan stilte.

Even later komt Reinaert uit de coulissen. De tas over zijn schouder, maar zonder staf. Hij houdt de kop van Cuwaert in de hand en steekt die, als hij op het podium is gekomen côté jardin) goed zichtbaar in de tas. Dan gaat hij naar de overkant van het podium (côté cour) naar Belijn.

Reinaert   Hier, Belijn,
                          ik schreef een brief aan Nobel.
                          Wil jij die brengen?

Belijn   Wat is er met Cuwaert?

Reinaert   Cuwaert?

Belijn   Ik hoorde hem om hulp roepen.

Reinaert   O, dat!
                          Ach Belijn,
                          hij riep om hulp
                          omdat Hermelien in zwijm viel.
                          Hij riep:
                          “Ach, Reinaert, help...”
                          Op vleiende toon
                          Belijn,
                          breng de brief
                          die ik in deze tas gestopt heb,
                          naar de koning.
                          Maar je moet hem zeggen,
                          dat jij die brief geschreven hebt.
                          Dan zal hij je ruim belonen.
                          Ik weet het zeker:
                          jij wordt zijn secretaris.

Belijn   O, Reinaert,
als dat wáár mocht zijn.
Ik ga al.

Van vreugde om het vooruitzicht, maakt hij sprongetjes en huppelt weg. Maar dan draait hij zich plots om.

O, ja ,
en Cuwaert?
Komt die niet mee?

Reinaert   Cuwaert?
Die komt straks.
Ga al maar!

Belijn huppelt nu weg.

Reinaert keert terug naar Hermelien, die intussen weer in côté jardin is gekomen en met gebaren laat blijken dat ze lekker gesmuld heeft.

Ze komen beiden helemaal vooraan op het podium.

Reinaert   En nu snel, Hermelien,
weg van hier.

Hermelien   Waarom?

Reinaert   Denk je nu echt dat Nobel blij zal zijn
als hij merkt wat er gebeurd is?
Kom, weg van hier,
we moeten ver weg zijn,
nog vóór Belijn bij de koning is gekomen.

Reinaert en Hermelien lopen naar de achterkant van het podium en verdwijnen.

9e scène: Nobel vervloekt Reinaert

De tronen staan klaar op het podium zoals bij de aanvang van het stuk.
Marsmuziek (dezelfde als bij de aanvang van het stuk).
Nobel en de koningin komen plechtig op.
Achter hen Firapeel (stapt heel plechtig).
Dan Botsaert met de papieren in de hand. Ook overdreven plechtig met overdreven gebaren.
Daarachter de andere dieren.
Isegrim en Bruin komen niet op; Grimbert ook niet.
Als allen om de koning staan komt Belijn aangehuppeld.
De muziek houdt dan plots op.

Belijn   Sire,
              Reinaert is op reis gegaan.
              Hij vroeg mij u een brief te geven.
              Ik heb hem zélf geschreven,
              want ik kan dat als de beste. *Is zéér fier*
              Beter dan die vos!

Nobel   Laat zien die brief.

Met een groot gebaar opent Belijn de tas en trekt er de kop van Cuwaert uit. Allen reageren verbaasd en hoogst verontwaardigd.

Nobel   Cuwaert!

Allen   Cuwaert! *Door elkaar*

Belijn   Cuwaert!???

Nobel   Jij, rampzalige!
              Zo zijn dus jouw schrijfsels!

Allen   Rabarber
Dit blijft doorgaan tot het einde van het stuk. Als er iemand aan het woord komt, wordt het rabarber stiller, daarna weer luider. Zo steeds verder tot het op het eind aanzwelt tot een groot rumoer. Steeds crescendo gaan.

Nobel   Vervloekt die vos!

Firapeel   *tot Nobel.* Door de listen en het bedrog van Reinaert,
              zitten Isegrim en Bruin
              onschuldig opgesloten.

Nobel   Laat hen vrij!

Enkele dieren lopen heen en komen terug met Isegrim en Bruin.

Ik neem jullie,
Isegrim,

Bruin,
weer op aan mijn hof.
Als zoenoffer voor wat Reinaert deed
schenk ik jullie Belijn.
Grijp hem!

Isegrim en Bruin storten zich op Belijn. Die probeert nog te vluchten, maar valt dood neer, vooraan op het podium. Als de koning opstaat en zijn hand hoog heft in een bezwerend gebaar, staan Isegrim en Bruin ook op en kijken naar de koning.

Nobel   Ik schenk jullie allen
              het recht
              om hem te doden.
              Hem en al zijn nakomelingen,
              tot in lengte van dagen.
              Jaag hem op in veld en bos,
              die lepe Reinaert vos!

Allen   Rabarber! *Zéér luid en gaat over in luide muziek.*

Alle spelers komen naar voren op het podium. Nemen elkaar bij de hand en groeten. Dan gaat de rij in het midden open en Reinaert en Hermelien komen erbij en groeten samen met de anderen.